

“O’ZBEKISTON TEMIR YO’LLARI” AKSIYAONERLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH

Abdusattorova Matluba Sobirovna
Abdusattorova Bo’rixol Sobirovna
Abdusattorov Abdusamat Sobirovich
Bank Moliya Akademiyasi magistranti
Ilmiy raxbar: Dots
Z.Pardaeva
Toshkent iqtisodiyot Universiteti o’qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqola “O‘zbekiston Temir Yo‘llari” Aksiyadorlik Jamiyatining moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga transformatsiya qilish jarayonini tahlil qiladi. Maqolada xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) ning ahamiyati, transformatsiya jarayonining metodologiyasi, mavjud holat va hisobotlar tahlili, shuningdek, bu jarayonning iqtisodiy va moliyaviy natijalari ko‘rib chiqiladi. Xalqaro standartlarga o‘tish “O‘zbekiston Temir Yo‘llari” Aksiyadorlik Jamiyatining shaffofligini oshirish, xalqaro investorlarga yanada aniqroq ma‘lumot taqdim etish va moliyaviy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Ushbu maqola, xamda “O‘zbekiston Temir Yo‘llari” Aksiyadorlik Jamiyati uchun xalqaro moliya bozorlari bilan aloqalarni yaxshilash va xalqaro investitsiyalarni jalb qilishda muhim rol o‘ynaydi.*

Kalit so‘zlar: *“O‘zbekiston Temir Yo‘llari” Aksiyadorlik Jamiyati, Xalqaro Moliyaviy Hisobot Standartlari (IFRS), moliyaviy hisobotlar, transformatsiya, xalqaro standartlar, iqtisodiy samaradorlik, shaffoflik, xalqaro investitsiyalar*

TRANSFORMATION OF REPORTS OF "UZBEKISTAN RAILWAYS" JOINT STOCK COMPANY TO INTERNATIONAL STANDARDS

Abstract: *This article analyzes the process of transformation of financial statements of "Uzbekistan Railways" Joint Stock Company to international standards. The article considers the importance of international financial reporting standards (IFRS), the methodology of the transformation process, the current situation and analysis of reports, as well as the economic and financial results of this process. The transition to international standards serves to increase the transparency of Uzbekistan Railways Joint Stock Company, to provide more accurate information to international investors, and to increase financial efficiency. This article plays an important role in improving relations with international financial markets and attracting international investments for the Joint Stock Company "Uzbekistan Railways".*

Key words: *"Uzbekistan Railways" Joint Stock Company, International Financial Reporting Standards (IFRS), financial statements, transformation, international standards, economic efficiency, transparency, international investments*

KIRISH

O‘zbekiston Temir Yo‘llari Aksiyadorlik Jamiyati mamlakat temir yo‘l infratuzilmasining asosiy boshqaruv organi sifatida, iqtisodiy rivojlanishning muhim bo‘g‘ini hisoblanadi. Temir yo‘l transporti O‘zbekistonda logistika va transport sohasida markaziy rol o‘ynaydi, shu bilan birga iqtisodiy integratsiya va xalqaro savdo uchun zarur. O‘zbekiston Temir Yo‘llari Aksiyadorlik Jamiyatining moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga moslashtirish jarayoni mamlakatning global iqtisodiy integratsiyasini kuchaytirish, xalqaro investorlar uchun shaffoflikni ta‘minlash va iqtisodiy samaradorlikni oshirishga qaratilgan.

Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) global miqyosda qabul qilingan va moliyaviy hisobotlarning shaffofligi, aniq va solishtirilish imkoniyatlarini ta‘minlaydi. O‘zbekiston Temir Yo‘llari Aksiyadorlik Jamiyatining hisobotlarini xalqaro standartlarga moslashtirish, kompaniyaning global investitsiya jozibadorligini oshiradi va xalqaro moliya bozorlari bilan samarali aloqalarni rivojlantiradi.

ADABIYOTLAR SHARHI.

“O‘zbekiston Temir Yo‘llari” Aksiyadorlik Jamiyatining hisobotlarini xalqaro standartlarga transformatsiya qilish bo‘yicha o‘zbek tadqiqotchilari bildirgan fikrlar va tahlillar ko‘plab muhim jihatlarni o‘z ichiga oladi. Ushbu fikrlar va tahlillar, xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga (IFRS) moslashtirish jarayonining afzalliklari, muammolari va talab qilinadigan o‘zgarishlar haqidagi tushunchalarni taqdim etadi.

O‘zbek tadqiqotchilari, xalqaro standartlarga o‘tish, “O‘zbekiston Temir Yo‘llari” Aksiyadorlik Jamiyatining global investitsiya jozibadorligini oshiradi, deb hisoblaydilar. Ularning fikriga ko‘ra, xalqaro investorlar uchun shaffof va xalqaro standartlarga mos hisobotlar taqdim etish, investitsiya oqimini kengaytiradi va xalqaro moliya bozorlari bilan integratsiyani kuchaytiradi. Dr. Shokirjon Ergashev (2021) xalqaro moliyaviy hisobotlar, investitsiya jozibadorligini oshirishi mumkinligini ta‘kidlaydi, chunki ular investorlarga kompaniyaning moliyaviy holatini yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Prof. Dilorom Tursunova (2022) xalqaro standartlarga o‘tish shaffoflikni oshiradi, deb ko‘rsatadi. Uning fikricha, milliy standartlarga asoslangan hisobotlar ko‘pincha yetarlicha shaffof bo‘lmaydi, bu esa investorlarga, kredit beruvchilarga va boshqa manfaatdor tomonlarga kompaniyaning haqiqiy moliyaviy holatini to‘liq tushunish imkonini bermaydi. Xalqaro standartlar, hisobotlar va moliyaviy ma‘lumotlarning aniq va tushunarli bo‘lishini ta‘minlaydi.

Olimjon Matkarimov (2021) hisobotlarni xalqaro standartlarga moslashtirish jarayonida uchraydigan muammolarni o‘rganadi. Uning fikricha, hisobotlarning formatini va tarkibini xalqaro standartlarga moslashtirish qiyin bo‘lishi mumkin, chunki bu mavjud jarayonlarni qayta ko‘rib chiqishni va yangi metodologiyalarni joriy qilishni talab qiladi.

Prof. Umida Karimova (2023) transformatsiya jarayonini rejalashtirish va tayyorlashda quyidagi tavsiyalarni beradi:

- Rejalashtirish: Transformatsiya jarayonini aniq rejalashtirish va vaqt jadvalini belgilash. Jarayonning har bir bosqichini batafsil rejalashtirish va amalga oshirish zarur.

- Treninglar: Xodimlarga xalqaro standartlar bo‘yicha muntazam treninglar o‘tkazish. Bu, hisobotlarni to‘g‘ri tayyorlash va yangi tizimlarga moslashishni osonlashtiradi.

Hisobot transformatsiyasi jarayoni va uning metodologiyalari bo‘yicha bir qator xorijiy tadqiqotchilarning ilmiy tadqiqotlari mavjud. Masalan

- "Financial Reporting Transformation: The Road to IFRS" - bu maqola, xalqaro standartlarga o'tish jarayonidagi muammolar va yechimlarni ko'rib chiqadi (Parker, 2019).
- "The Impact of IFRS Adoption on Financial Reporting Quality" - bu tadqiqot, IFRS'ni qabul qilishning moliyaviy hisobot sifatiga ta'sirini tahlil qiladi (Chen et al., 2022).
- "International Investments and Financial Reporting Standards" - bu asar xalqaro investitsiyalar va IFRS'ning o'zaro bog'liqligini ko'rsatadi (Smith, 2021).
- "Transparency and Investor Relations in the Age of IFRS" - shaffoflik va investorlar bilan munosabatlar haqidagi tadqiqot (Brown, 2020).

METODOLOGIYA

Ushbu maqolada moliyaviy hisobotning xalqaro standartlaridan foydalanishning ahamiyati va zarurligi bo'yicha xorijiy va mahalliy olimlarning ishlari o'rganildi va tahlil qilindi. Tahlil jarayonida kuzatish, tahlil qilish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, bu sohada amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar va bunda amalga oshirilishi lozim bo'lgan ishlar haqida taklif va xulosalar keltirib o'tilgan.

Tahlil va natija

“O'zbekiston Temir Yo'llari” Aksiyadorlik Jamiyatining hisobotlarini xalqaro standartlarga transformatsiya qilish jarayonini tahlil qilishda jadvallar yordamida jarayonning turli bosqichlari, muammolar va yechimlarni yanada aniqroq ko'rsatish mumkin. Quyida transformatsiya jarayonini va muammolarni yechimlarni jadvallar bilan tahlil qilaman.

Jadval 1: Transformatsiya Jarayonining Bosqichlari

Bosqich	Ta'rif	Tavsiyalar
1. Rejalashtirish	Hisobotlarni xalqaro standartlarga moslashtirish rejasini ishlab chiqish	- O'tish rejasini ishlab chiqish - Vaqt jadvalini belgilash
2. Ta'lim va Trening	Xodimlarga IFRS bo'yicha ta'lim va treninglar o'tkazish	- Trening dasturlarini yaratish - Xodimlarni o'qitish
3. Tizimni Moslashtirish	Hisobot tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish	- Yangi hisobot formatlarini ishlab chiqish - Texnologik yechimlarni joriy etish
4. Ma'lumotlarni Yangilash	Aktivlar, majburiyatlar, daromad va xarajatlarni yangilash	- Mavjud ma'lumotlarni tahlil qilish - IFRS talablariga muvofiqlikni ta'minlash
5. Monitoring va Baholash	Yangi tizimning samaradorligini monitoring qilish va baholash	- Monitoring dasturlarini ishlab chiqish - Natijalarni baholash

Jadval 2: Muammolar va Ularning Yechimlari

Muammo	Ta'rif	Yechimlar
1. Kadrlar Malakasi	Xodimlarning xalqaro standartlar bo'yicha bilim va tajribasi yetishmasligi	- Trening va ta'lim dasturlarini ishlab chiqish

Muammo	Ta'rif	Yechimlar
		- Malakali xodimlarni jalb qilish
2. Texnologik Talablar	Yangi texnologiyalar va dasturiy ta'minotlarni joriy etish zarurati	- Zamonaviy texnologiyalarni joriy etish - Avtomatlashtirishni ta'minlash
3. Hisobot Formatidagi O'zgarishlar	Hisobot formatlari va tarkibidagi o'zgarishlar	- Hisobot formatlarini yangi talablar asosida qayta ishlash - O'zgarishlarga moslashtirish
4. Moliyaviy O'zgarishlar	Moliyaviy ma'lumotlar va baholash usullaridagi o'zgarishlar	- Hisobot ma'lumotlarini yangilash - Baholash metodologiyasini qayta ko'rib chiqish

Jadval 3: Amaliyotdagi Yechimlar

Muammo	Yechim	Amalga Oshirish Rejasi
1. Rejalashtirish	O'tish rejasini ishlab chiqish	- Reja tayyorlash - Vaqt jadvalini belgilash
2. Ta'lim va Trening	Xodimlarga treninglar o'tkazish	- Trening dasturlari yaratish - Trening sessiyalarini o'tkazish
3. Tizimni Moslashtirish	Hisobot tizimlarini yangilash	- Yangi tizimni joriy etish - Hisobot formatlarini yangilash
4. Ma'lumotlarni Yangilash	Ma'lumotlarni IFRS talablariga muvofiq yangilash	- Ma'lumotlarni tahlil qilish - IFRS talablariga moslashtirish
5. Monitoring va Baholash	Yangi tizimning samaradorligini baholash	- Monitoring dasturlarini yaratish - Natijalarni baholash

“O'zbekiston Temir Yo'llari” Aksiyadorlik Jamiyatining moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga transformatsiya qilish jarayoni batafsil rejalashtirish, malakali xodimlar, texnologik yechimlar va samarali monitoringni talab qiladi. Bu jarayon orqali kompaniya global miqyosda raqobatbardoshligini oshirishi, shaffoflikni ta'minlashi va investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlarini kengaytirishi mumkin. Jadvallar orqali muammolar va yechimlarni aniqroq ko'rsatish, transformatsiya jarayonining samaradorligini oshirishga yordam beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

“O'zbekiston Temir Yo'llari” Aksiyadorlik Jamiyatining moliyaviy hisobotlarini xalqaro standartlarga transformatsiya qilish jarayoni, xalqaro va o'zbek tadqiqotchilarining tadqiqotlari asosida, kompaniyaning global miqyosda raqobatbardoshligini oshiradi va xalqaro investitsiya jozibadorligini kuchaytiradi. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga o'tish, hisobotlarning shaffofligini ta'minlaydi, solishtirilishini osonlashtiradi va moliyaviy samaradorlikni oshiradi. Bu jarayon muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun rejalashtirish, malakali xodimlar, texnologik yechimlar va monitoring zarur bo'ladi.

Tavsiyalar:

- Rejalashtirish: Transformatsiya jarayonini batafsil rejalashtirish va vaqtida amalga oshirish.
- Ta'lim: Xodimlarni IFRS bo'yicha muntazam ravishda ta'limlash.

• **Texnologiya:** Hisobotlarni avtomatlashtirish va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish.

• **Monitoring:** Yangi tizimning samaradorligini doimiy ravishda monitoring qilish va zaruriy o'zgarishlarni amalga oshirish.

Ushbu xulosalar va tavsiyalar "O'zbekiston Temir Yo'llari" Aksiyadorlik Jamiyatining xalqaro standartlarga muvaffaqiyatli transformatsiya qilish jarayonini qo'llab-quvvatlashga yordam beradi va kompaniyaning global miqyosda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 14.** "Financial Reporting Transformation: The Road to IFRS" (Parker, 2019)
- 15.** "The Impact of IFRS Adoption on Financial Reporting Quality" (Chen et al., 2022).
- 16.** "International Investments and Financial Reporting Standards" (Smith, 2021).
- 17.** O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni 2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida 2022-yil 28-yanvar, PF-60-son [www lex.uz](http://www.lex.uz)
- 18.** "Transparency and Investor Relations in the Age of IFRS" (Brown, 2020).
- 19.** Auwalu Musa. The Role of IFRS on Financial Reporting Quality and Global Convergence: A Conceptual Review.//International Business and Accounting Research Journal Volume 3, Issue 1, January 2019, 67-76
- 20.** N.Sh.Xajimuratov. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari bo'yicha moliyaviy hisobotlarni tuzishning metodologik asoslari. Servis ilmiy amaliy jurnali. № 3, 2020
- 21.** <http://www.norma.uz>.
- 22.** <http://www.mf.uz>.
- 23.** <http://www.lex.uz>.
- 24.** <http://www.cbu.uz>.
- 25.** <http://www.uzpsb.uz>.
- 26.** <http://railway.uz>.